Alabanza al Surgimiento Dependiente

Je Tsongkhapa

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པ།

JE TSONGKHAPA

༄༅། །རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པས་མཛད།

གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་། །འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ། །
ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། །སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ། །རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྨྲ་རྣམས་ཀྱི། །དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ[1]། །

ན་མོ་གུ་རུ་མཉྫུ་གྷོ་ཥ་ཡ།།

༡ གང་ཞིག་གཟིགས་ཤིང་གསུངས་པ་ཡིས།།
མཁྱེན་དང་སྟོན་པ་བླ་ན་མེད།།
རྒྱལ་བ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་།།
གཟིགས་ཤིང་འདོམས་པ་དེ་ལ་འདུད།།

༢ འཇིག་རྟེན་རྒུད་པ་ཇི་སྙེད་པ།།
དེ་ཡི་རྩ་བ་མ་རིག་སྟེ།།
གང་ཞིག་མཐོང་བས་དེ་ལྡོག་པ།།
རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བར་གསུངས།།

---

1 1 Los ocho extremos de la interdependencia - རྟེན་འབྲེལ་འགག་སོགས་བརྒྱད།

1. ངོ་བོ་ལ་ལྟོས་ནས་ཉམས་འཕེལ་བྱེད་པའི་སྐྱེ་འགག་གཉིས། Desde el punto de vista de la esencia, no tiene cese ni nacimiento.
2. དུས་ལ་ལྟོས་ནས་ཆད་རྟག་གཉིས། Desde el punto de vista del tiempo, no tiene inexistencia ni permanencia.
3. ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་འགྲོ་འོང་གཉིས། Desde el punto de vista del espacio, no viene ni va.
4. བདག་ལ་ལྟོས་ནས་གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས། Desde el punto de vista de la identidad, no es idéntico ni diferente.

Alabanza al Surgimiento Dependiente

Je Tsongkhapa

Me postro ante el Buda perfecto, el mejor de los maestros, quien enseñó que aquello que es originado en dependencia no tiene cese ni nacimiento, no es inexistente ni permanente, no viene ni va, no es diferente ni es igual y carece por completo de construcción conceptual[2].

Homenaje a Manyushri

1 Ante aquel que habló tras haber visto,
conocedor y maestro insuperable,
me inclino. Ante Ti, Conquistador, que viste
el surgimiento dependiente y lo enseñaste.

2 Cada degeneración del mundo
tiene como raíz la ignorancia[1].
Ver el surgimiento dependiente
disolverá esta ignorancia, dijiste.

---

[2] Primeros versos de la Sabiduría Fundamental de Nagaryuna.

[3] La ignorancia a la que se refiere el texto aquí es la noción de entidad que percibe a las personas y a los fenómenos como establecidos por su propia naturaleza. Por ejemplo, a los pensamientos de «yo» o «mío». Este tipo de ignorancia es la raíz del resto de emociones nocivas. El *Ingreso al Camino Medio* lo explica así: «todos los defectos y emociones nocivas provienen de la visión del cúmulo transitorio».

༣ དེ་ཚེ་བློ་དང་ལྡན་པ་ཡིས།།
རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ལམ།།
ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་པའི་གནད་ཉིད་དུ།།
ཇི་ལྟར་ཁོང་དུ་ཆུད་མི་འགྱུར།།

༤ དེ་ལྟ་ལགས་ན་མགོན་ཁྱོད་ལ།།
བསྟོད་པའི་སྒོར་ནི་སུ་ཞིག་གིས།།
བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་གསུངས་པ་ལས།།
ངོ་མཚར་གྱུར་པ་ཅི་ཞིག་རྙེད།།

༥ གང་གང་རྐྱེན་ལ་རག་ལས་པ།།
དེ་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ཞེས།།
གསུངས་པ་འདི་ལས་ཡ་མཚན་པའི།།
ལེགས་འདོམས་ཚུལ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡོད།།

༦ གང་དུ་བཟུང་བས་བྱིས་པ་རྣམས།།
མཐར་འཛིན་འཆིང་བ་བརྟན་བྱེད་པ།།
དེ་ཉིད་མཁས་ལ་སྤྲོས་པ་ཡི།།
དྲ་བ་མ་ལུས་གཅོད་པའི་སྒོ།།

Entonces, ¿cómo podrían los sensatos
3 dejar de comprender que este camino
del surgimiento dependiente
es el tema central de tus enseñanzas?

Siendo así, ¡oh, Protector!, ¿quién podría,
4 como vía para alabarte, encontrar
mayor prodigio que la enseñanza
del surgimiento dependiente?

«Todo lo que depende de condiciones,
5 está vacío de naturaleza intrínseca».
¿Qué instrucción excelente puede haber
más asombrosa que esta proclamación?

Por sostener esta noción, los infantiles
6 refuerzan los lazos de las visiones extremas.
Para los sabios, esta misma es la puerta
que lleva a cortar toda red de elaboraciones.

བསྟན་འདི་གཞན་དུ་མ་མཐོང་བས།།
༧ སྟོན་པ་ཞེས་བྱ་ཁྱོད་ཉིད་དེ།།
ཝ་སྐྱེས་ལ་ནི་སེངྒེ་བཞིན།།
མུ་སྟེགས་ཅན་ལ་འདང་གཅམ་བུའི་ཚིག།

ཨེ་མའོ་སྟོན་པ་ཨེ་མའོ་སྐྱབས།།
༨ ཨེ་མའོ་སྨྲ་མཆོག་ཨེ་མའོ་མགོན།།
རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་ལེགས་གསུངས་པའི།།
སྟོན་པ་དེ་ལ་བདག་ཕྱག་འཚལ།།

ཕན་མཛད་ཁྱོད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་ལ།།
༩ སྨན་པའི་སླད་དུ་བཀའ་སྩལ་པ།།
བསྟན་པའི་སྙིང་པོ་སྟོང་པ་ཉིད།།
ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཟླ་མེད་པ།།

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཚུལ།།
༡༠ འགལ་བ་དང་ནི་མ་གྲུབ་པར།།
མཐོང་བ་འདི་ཡིས་ཁྱོད་ཀྱི་ལུགས།།
ཇི་ལྟར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་ནུས།།

Esta doctrina no se ha visto en otros,
7 luego solo Tú eres el Maestro.
Como llamar «león» a un zorro,
para un tirthika, tal apelativo sería coba.

¡Magnífico Maestro! ¡Magnífico refugio!
8 ¡Magnífico orador! ¡Magnífico benefactor!
Me inclino ante el Maestro que tan bien
enseñó el surgimiento dependiente.

Como medicina para los seres,
9 ¡oh, Benefactor!, revelaste
el argumento sin igual para demostrar
la esencia de la enseñanza: la vacuidad.

¿Cómo podrían comprender tu sistema
10 aquellos que consideran que la razón
del surgimiento dependiente
es opuesta o no verdadera[2]?

---

[4] Como respuesta al silogismo «considerando el sujeto 'brote', se sigue que no está establecido por su propia esencia, porque surge en dependencia», los proponentes de un yo de las personas o de un Dios creador dirían: «la razón no es verdadera»; y los budistas materialistas dirían: «la razón es opuesta», es decir, prueba lo contrario de la tesis.

ཁྱོད་ནི་ནམ་ཞིག་སྟོང་པ་ཉིད།།
༡༡ རྟེན་འབྱུང་དོན་དུ་མཐོང་བ་ན།།
རང་བཞིན་གྱིས་ནི་སྟོང་པ་དང་།།
བྱ་བྱེད་འཐད་པའང་མི་འགལ་ཞིང་།།

དེ་ལས་ལྡོག་པར་མཐོང་བ་ན།།
༡༢ སྟོང་ལ་བྱ་བ་མི་རུང་ཞིང་།།
བྱ་དང་བཅས་ལ་སྟོང་མེད་པས།།
ཉམ་ངའི་གཡང་དུ་ལྷུང་བར་བཞེད།།

དེ་ཕྱིར་ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ།།
༡༣ རྟེན་འབྱུང་མཐོང་བ་ལེགས་པར་བསྔགས།།
དེ་ཡང་ཀུན་དུ་མེད་པ་དང་།།
རང་བཞིན་གྱིས་ནི་ཡོད་པས་མིན།།

བལྟོས་མེད་ནམ་མཁའི་མེ་ཏོག་བཞིན།།
༡༤ དེས་ན་མ་བརྟེན་ཡོད་མ་ཡིན།།
ངོ་བོས་གྲུབ་ན་དེ་འགྲུབ་པ།།
རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པར་འགལ།།

Para Ti, si vemos que la vacuidad
11 connota el surgimiento dependiente,
la vacuidad de naturaleza intrínseca
no contradirá la plausibilidad de la funcionalidad.

Mientras que si vemos lo opuesto,
12 no cabrá acción en la vacuidad
ni vacuidad en lo funcional,
y caeremos al abismo pavoroso; mantienes.

Por lo tanto, en tus enseñanzas, elogias
la visión del surgimiento dependiente,
13 que no implica una inexistencia absoluta
ni una existencia intrínseca.

«Lo independiente es como una flor en el cielo,
14 luego no existe nada que no sea relativo.
Que algo exista por su esencia contradice
que su existencia dependa de causas y condiciones.

༡༥ དེ་ཕྱིར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་ལས།།
མ་གཏོགས་ཆོས་འགའ་ཡོད་མིན་པས།།
རང་བཞིན་གྱིས་ནི་སྟོང་པ་ལས།།
མ་གཏོགས་ཆོས་འགའ་མེད་པར་གསུངས།།

༡༦ རང་བཞིན་ལྡོག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར།།
ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་འགའ་ཡོད་ན།།
མྱ་ངན་འདས་པ་མི་རུང་ཞིང་།།
སྤྲོས་ཀུན་ལྡོག་པ་མེད་པར་གསུངས།།

༡༧ དེ་ཕྱིར་རང་བཞིན་རྣམ་བྲལ་ཞེས།།
སེངྒེའི་སྒྲ་ཡིས་ཡང་ཡང་དུ།།
མཁས་པའི་ཚོགས་སུ་ལེགས་གསུངས་པ།།
འདི་ལ་སུ་ཡིས་འགོང་བར་ནུས།།

༡༨ རང་བཞིན་འགའ་ཡང་མེད་པ་དང་།།
འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་འབྱུང་བའི།།
རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་འཐད་པ་གཉིས།།
མི་འགལ་འདུ་བ་སྨྲོས་ཅི་དགོས།།

»Por tanto, no existe fenómeno alguno
15 que no haya surgido en dependencia,
luego no existe fenómeno alguno que no sea
vacío de naturaleza intrínseca», dijiste.

«Ya que la naturaleza propia no puede revertirse,
16 si los fenómenos poseyeran alguna naturaleza
intrínseca, el nirvana sería imposible
y las elaboraciones no podrían cesarse», dijiste.

¿Quién osaría, por tanto, desafiarte,
17 a Ti, que bien proclamas con rugido de león
en las asambleas de eruditos una y otra vez
que nada posee naturaleza intrínseca?

«No existe naturaleza intrínseca alguna»
18 y «esto surge en dependencia de aquello»:
¿qué necesidad hay de decir que la plausibilidad
de ambas tesis converge sin conflicto?

༡༩ བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས།།
མཐར་ལྟ་བ་ལ་མི་བརྟེན་ཞེས།།
ལེགས་གསུངས་འདི་ནི་མགོན་ཁྱོད་ཀྱི།།
སྨྲ་བ་བླ་ན་མེད་པའི་རྒྱུ།།

༢༠ འདི་ཀུན་ངོ་བོས་སྟོང་པ་དང་།།
འདི་ལས་འདི་འབྲས་འབྱུང་བ་ཡི།།
ངེས་པ་གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་དུ།།
གེགས་མེད་པར་ནི་གྲོགས་བྱེད་པ།།

༢༡ འདི་ལས་ངོ་མཚར་གྱུར་པ་དང་།།
འདི་ལས་རྨད་དུ་བྱུང་བ་གང་།།
ཚུལ་འདིས་ཁྱོད་ལ་བསྟོད་ན་ནི།།
བསྟོད་པར་འགྱུར་གྱི་གཞན་དུ་མིན།།

༢༢ རྨོངས་པས་བྲན་དུ་བཟུང་བ་ཡིས།།
གང་ཞིག་ཁྱོད་དང་ཞེ་འགྲས་པ།།
དེ་ཡིས་རང་བཞིན་མེད་པའི་སྒྲ།།
མི་བཟོད་གྱུར་ལ་མཚར་ཅི་ཡོད།།

«El razonamiento del surgimiento dependiente
19 nos previene de mantener visiones extremas».
Esta declaración sublime hace de ti,
¡oh, Salvador!, un orador sin igual.

«Todo esto está vacío de esencia»
20 y «de esto surge aquel fruto»:
estas dos certezas se complementan
entre sí sin contradicción alguna.

¿Qué hay más asombroso que esto?
21 ¿Qué hay más magnífico que esto?
Si se te elogia así, la alabanza
es verdadera, de otro modo no.

Los que se enemistan contigo
22 por ser esclavos de la ignorancia,
¿qué hay de asombroso en que no soporten
la mención de la carencia de naturaleza propia?

ཁྱོད་ཀྱི་གསུང་གི་གཅེས་པའི་མཛོད།།
༢༣ བརྟེན་ནས་འབྱུང་བར་ཁས་བླངས་ནས།།
སྟོང་ཉིད་ང་རོ་མི་བཟོད་པ།།
འདི་ལ་ཁོ་བོ་ངོ་མཚར་གྱུར།།

རང་བཞིན་མེད་ལ་བགྲི་བའི་སྒྲོ།།
༢༤ ཟླ་མེད་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་གི།
མིང་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རང་བཞིན་དུ།།
འཛིན་ན་ད་ཀོ་སྐྱེ་བོ་འདི།།

འཕགས་མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་བགྲོད་པའི།།
༢༥ འཇུག་ངོགས་ཟླ་དང་བྲལ་གྱུར་པ།།
ཁྱོད་དགྱེས་གྱུར་པའི་ལམ་བཟང་དེར།།
ཐབས་གང་གིས་ནི་བགྲི་བར་བྱ།།

རང་བཞིན་བཅོས་མིན་ལྟོས་མེད་དང་།།
༢༦ རྟེན་འབྲེལ་ལྟོས་དང་བཅོས་མ་གཉིས།།
ཇི་ལྟ་བུར་ན་གཞི་གཅིག་ལ།།
མི་འགལ་འདུ་བ་ཉིད་དེ་འགྱུར།།

Mas, que no toleren el rugido de la vacuidad
23 quienes han aceptado el surgimiento dependiente,
el precioso tesoro de tu Palabra:
¡esto, en verdad, lo encuentro inaudito!

Si, la sola expresión del surgimiento
24 dependiente —la puerta incomparable
que lleva a la ausencia de naturaleza—,
los lleva a asir la naturaleza intrínseca,…

a estos que carecen del zaguán
25 excepcional bien transitado por los aryas,
¿qué metodo servirá para guiarlos
al camino excelso que te agrada?

La naturaleza intrínseca, increada e independiente,
26 y la interdependencia, relativa y creada:
¿cómo podrían ambas concurrir
en una misma base, sin contradicción?

དེ་ཕྱིར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་གང་།།
༢༧ རང་བཞིན་གྱིས་ནི་གདོད་མ་ནས།།
རྣམ་པར་དབེན་ཡང་དེར་སྣང་བས།།
འདི་ཀུན་སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་གསུངས།།

ཁྱོད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་ལ།།
༢༨ རྒོལ་བ་འགས་ཀྱང་ཆོས་མཐུན་དུ།།
གླགས་མི་རྙེད་པར་གསུངས་པ་ཡང་།།
འདི་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ལེགས་པར་འཁུམས།།

ཅི་སླད་ཅེ་ན་འདི་བཤད་པས།།
༢༩ མཐོང་དང་མ་མཐོང་དངོས་པོ་ལ།།
སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་སྐུར་འདེབས་ཀྱི།།
གོ་སྐབས་རིང་དུ་མཛད་ཕྱིར་རོ།།

ཁྱོད་ཀྱི་སྨྲ་བ་ཟླ་མེད་པར།།
༣༠ མཐོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་རྟེན་འབྱུང་གི།
ལམ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་གསུང་གཞན་ཡང་།།
ཚད་མར་གྱུར་པར་ངེས་པ་སྐྱེ།།

27 Por ello, ya que lo que surge en dependencia,
aunque desde siempre carece de naturaleza
intrínseca, parece estar dotado de ella,
dijiste: «todo esto es como una ilusión».

28 Mediante este hallazgo, comprendo bien
que se diga que ningún oponente
ha logrado encontrar faltas a la lógica
en lo que Tú has explicado.

29 ¿Por qué no? Porque, al declarar esto,
el riesgo de exagerar o denegar
los objetos vistos y no vistos
se vuelve en extremo remoto.

30 La razón para juzgar tu discurso inigualable
—esta vía del surgimiento dependiente—
engendra en mí la convicción de que el resto
de tus palabras son también cogniciones válidas.

དོན་བཞིན་གཟིགས་ནས་ལེགས་གསུངས་པ།།
༣༡ ཁྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སློབ་པ་ལ།།
རྒུད་པ་ཐམས་ཅད་རིང་དུ་འགྱུར།།
ཉེས་ཀུན་རྩ་བ་ལྡོག་ཕྱིར་རོ།།

ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་ལས་ཕྱིར་ཕྱོགས་པས།།
༣༢ ཡུན་རིང་ངལ་བ་བསྟེན་བྱས་ཀྱང་།།
ཕྱི་ཕྱིར་སྐྱོན་རྣམས་བོས་པ་བཞིན།།
བདག་ཏུ་ལྟ་བ་བརྟན་ཕྱིར་རོ།།

ཨེ་མའོ་མཁས་པས་འདི་གཉིས་ཀྱི།།
༣༣ ཁྱད་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་གྱུར་པ།།
དེ་ཚེ་རྐང་གི་ཁོང་ནས་ནི།།
ཁྱོད་ལ་ཅི་ཕྱིར་གུས་མི་འགྱུར།།

ཁྱོད་གསུང་དུ་མ་ཅི་ཞིག་སྨོས།།
༣༤ ཆ་ཤས་རེ་ཡི་དོན་ཙམ་ལའང་།།
འོལ་སྤྱི་ཙམ་གྱི་ངེས་རྙེད་པ།།
དེ་ལའང་མཆོག་གི་བདེ་བ་སྟེར།།

Viste la realidad y la expresaste con excelencia.
31 Todas las degeneraciones se alejarán
de aquellos que se entrenen siguiendo tus pasos,
porque la raíz de sus defectos será truncada.

Pero en aquellos que rechazan tus enseñanzas,
32 aunque se fatiguen durante mucho tiempo,
los vicios aumentarán como si fueran convocados,
porque su visión de un yo se irá afirmando.

¡Ah! Cuando los sabios comprenden
33 la diferencia entre estos dos,
¿cómo podrían dejar de reverenciarte,
desde lo más profundo de su ser?

¿Qué no será, pues, de tus muchas enseñanzas?
34 Estas aportan un gozo supremo incluso
a quienes solo alcanzan una vaga
certeza sobre el sentido de un apartado.

ཀྱེ་ཧུད་བདག་བློ་རྨོངས་པས་བཅོམ།།
༣༥ འདི་འདྲའི་ཡོན་ཏན་ཕུང་པོ་ལ།།
རིང་ནས་སྐྱབས་སུ་སོང་གྱུར་ཀྱང་།།
ཡོན་ཏན་ཆ་ཙམ་མ་འཚལ་ཏོ།།

འོན་ཀྱང་འཆི་བདག་ཁར་ཕྱོགས་པའི།།
༣༦ སྲོག་གི་རྒྱུན་ནི་མ་ནུབ་པར།།
ཁྱོད་ལ་ཅུང་ཟད་ཡིད་ཆེས་པ།།
འདི་ཡང་སྐལ་བ་བཟང་སྙམ་བགྱིད།།

སྟོན་པའི་ནང་ན་རྟེན་འབྲེལ་སྟོན་པ་དང་།།
༣༧ ཤེས་རབ་ནང་ན་རྟེན་འབྲེལ་ཤེས་པ་གཉིས།།
འཇིག་རྟེན་དག་ན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་བཞིན།།
ཕུལ་འབྱུང་ལེགས་པར་ཁྱོད་མཁྱེན་གཞན་གྱིས་མིན།།

ཁྱོད་ཀྱི་ཇི་སྙེད་བཀའ་སྩལ་པ།།
༣༨ རྟེན་འབྲེལ་ཉིད་ལས་བརྩམས་ཏེ་འཇུག།
དེ་ཡང་མྱ་ངན་འདའ་ཕྱིར་ཏེ།།
ཞི་འགྱུར་མིན་མཛད་ཁྱོད་ལ་མེད།།

35 ¡Vaya! Mi mente fue vencida por la ignorancia.
Aunque llevo mucho tiempo tomando refugio
en tal cúmulo de virtudes, no poseo
ni una fracción de sus cualidades.

36 No obstante, antes de que esta vida
—río que fluye hacia la muerte— llegue
al mar, he encontrado algo de fe en Ti:
solo por esto me considero privilegiado.

37 Entre los maestros, el del surgimiento dependiente.
Entre los saberes, el del surgimiento dependiente.
Como el más excelente de los reyes de los mundos,
conoces ambos de modo perfecto; los demás, no.

38 La expresión de todas tus palabras
se asienta en el surgimiento dependiente,
cuyo objetivo es también lograr el nirvana:
ninguno de tus actos lleva sino a la paz.

༣༩ ཀྱེ་མའོ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ནི།།
གང་གི་ཇ་བའི་ལམ་སོང་བ།།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཞི་འགྱུར་ཕྱིར།།
ཁྱོད་བསྟན་འཛིན་པར་སུ་མི་གུས།།

༤༠ ཕས་རྒོལ་མཐའ་དག་འཇོམས་པ་དང་།།
ལྷག་འོག་འགལ་འདུས་སྤོང་པ་དང་།།
སྐྱེ་དགུའི་དོན་གཉིས་སྟེར་བྱེད་པ།།
ལུགས་འདིར་ཁོ་བོ་སྤྲོ་བ་འཕེལ།།

༤༡ འདི་ཡི་ཕྱིར་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ནི།།
ལ་ལར་སྐུ་དང་གཞན་དུ་སྲོག།
སྡུག་པའི་གཉེན་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཚོགས།།
གྲངས་མེད་བསྐལ་པར་ཡང་ཡང་བཏང་།།

༤༢ གང་གི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་ཡིས།།
ལྕགས་ཀྱུས་ཉ་ལ་ཇི་བཞིན་དུ།།
ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་དྲངས་ཆོས་དེ་ནི།།
ཁྱོད་ལས་མ་ཐོས་སྐལ་བ་ཞན།།

¡Ay! Tus enseñanzas son tales
39 que cualquiera que las oiga alcanzará
la paz: ¿quién no se sentiría, pues,
honrado de sostener tu doctrina?

Vence a todos los oponentes rivales,
40 carece de incongruencias entre secciones,
colma ambos objetivos de los nueve seres:
con este sistema mi gozo va en aumento.

En pos de esta doctrina, sacrificaste,
41 una y otra vez, durante incontables
eones, ya tu cuerpo, ya tu vida,
ya tus seres amados y posesiones.

Al ver las cualidades de este dharma,
42 mi corazón se ve arrastrado
como se ven los peces, por los anzuelos.
Lo triste es no haberlas oído de Ti.

དེ་ཡི་མྱ་ངན་ཤུགས་ཀྱིས་ནི།།
༨༣ སྡུག་པའི་བུ་ལ་མ་ཡི་ཡིད།།
རྗེས་སུ་སོང་བ་ཇི་བཞིན་དུ།།
བདག་གི་ཡིད་ནི་གཏོང་མི་བྱེད།།

འདི་ལའང་ཁྱོད་གསུང་བསམས་པ་ན།།
༨༤ མཚན་དཔེའི་དཔལ་གྱིས་རབ་ཏུ་འབར།།
འོད་ཀྱི་དྲ་བས་ཡོངས་བསྐོར་བའི།།
སྟོན་པ་དེ་ཡི་ཚངས་དབྱངས་ཀྱིས།།

འདི་ནི་འདི་ལྟར་གསུངས་སྙམ་དུ།།
༨༥ ཡིད་ལ་ཐུབ་པའི་གཟུགས་བརྙན་ནི།།
ཤར་བ་ཙམ་ཡང་ཚ་བ་ཡིས།།
གདུངས་ལ་ཟླ་ཟེར་བཞིན་དུ་སྨན།།

དེ་ལྟར་རྨད་དུ་བྱུང་བ་ཡི།།
༨༦ ལུགས་བཟང་དེ་ཡང་མི་མཁས་པའི།།
སྐྱེ་བོས་བལ་བ་ཛ་བཞིན་དུ།།
རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འཛིངས་པར་བྱས།།

La intensidad de tal nostalgia
43 no se aparta de mi mente,
como el pensamiento de una madre
va siempre tras su hijo adorado.

También ahora, al reflexionar en tus palabras, pienso:
«Ardiendo con la gloria de las marcas nobles
44 y rodeado de una red de rayos de luz,
este maestro, con una voz melódica
impoluta, nos habló de tal modo».
45 En el instante en que la imagen del Sabio
aparece en mi mente, esta me sana,
como los rayos de la luna curan la fiebre.

Este excelente sistema maravilloso
46 algunas personas poco instruidas
lo embrollan en una confusión completa,
dejándolo tan enredado como el esparto.

ཚུལ་འདི་མཐོང་ནས་བདག་གིས་ནི།།
༤༧ འབད་པ་དུ་མས་མཁས་པ་ཡི།།
རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ནི།།
དགོངས་པ་ཡང་དང་ཡང་དུ་བཙལ།།

དེ་ཚེ་རང་གཞན་སྡེ་པ་ཡི།།
༤༨ གཞུང་མང་དག་ལ་སྦྱངས་པ་ན།།
ཕྱི་ཕྱིར་ཐེ་ཚོམ་དྲ་བ་ཡིས།།
བདག་གི་ཡིད་ནི་ཀུན་ཏུ་གདུངས།།

ཁྱོད་ཀྱི་བླ་མེད་ཐེག་པའི་ཚུལ།།
༤༩ ཡོད་དང་མེད་པའི་མཐའ་སྤངས་ཏེ།།
ཇི་བཞིན་འགྲེལ་བར་ལུང་བསྟན་པ།།
ཀླུ་སྒྲུབ་གཞུང་ལུགས་ཀུནྡའི་ཚལ།།

དྲི་མེད་མཁྱེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱས།།
༥༠ གསུང་རབ་མཁའ་ལ་ཐོགས་མེད་རྒྱུ།།
མཐར་འཛིན་སྙིང་གི་མུན་པ་སེལ།།
ལོག་སྨྲའི་རྒྱུ་སྐར་ཟིལ་གནོན་པ།།

Al ver esta situación, me esforcé
47 con multitud de empeños
en imitar a los eruditos e indagar
tu pensamiento una y otra vez.

En esa época, examiné numerosos textos
48 tanto de otras escuelas como de los nuestros,
y mi mente se sumió en un gran tormento,
anegada en un creciente mar de dudas.

Cuando vi el jardín de lirios nocturnos de los tratados
49 de Nagaryuna —quien, según tu profecía, aclararía
tu vehículo excelente tal como es, descartando
los extremos de la existencia y la no existencia—,…

…iluminado por la guirnalda de luces blancas
50 de los exquisitos tratados del glorioso Chandra
—cuyo orbe de sabiduría inmaculada, pleno,
surca con libertad los cielos de las escrituras,…

༥༡ དཔལ་ལྡན་ཟླ་བའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི།།
འོད་དཀར་ཕྲེང་བས་གསལ་བྱས་པ།།
བླ་མའི་དྲིན་གྱིས་མཐོང་བའི་ཚེ།།
བདག་གི་ཡིད་ཀྱི་ངལ་གསོ་ཐོབ།།

༥༢ མཛད་པ་ཀུན་ལས་གསུང་གི་ནི།།
མཛད་པ་མཆོག་ཡིན་དེ་ཡང་ནི།།
འདི་ཉིད་ཡིན་ཕྱིར་མཁས་པ་ཡིས།།
འདི་ལས་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་བྱོས།།

༥༣ སྟོན་དེའི་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བྱུང་གྱུར་ཏེ།།
རྒྱལ་བའི་གསུང་ལ་སྦྱངས་པ་མི་དམན་ཞིང་།།
རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་ལ་བརྩོན་པའི་དགེ་སློང་ཞིག།
དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་དེ་ལ་དེ་ལྟར་གུས།།

༥༤ སྟོན་པ་བླ་ན་མེད་པའི་བསྟན་པ་དང་།།
མཇལ་བ་འདི་འདྲ་བླ་མའི་དྲིན་ཡིན་པས།།
དགེ་བ་འདི་ཡང་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ།།
བཤེས་གཉེན་དམ་པས་འཛིན་པའི་རྒྱུ་རུ་བསྔོ།།

…disipa la oscuridad de las visiones extremas
51 y eclipsa las constelaciones de falsos oradores—,
gracias a la amabilidad de mis maestros;
mi mente encontró por fin descanso.

De todos sus actos, la actividad
52 de su habla es suprema y consiste
en esta enseñanza; por eso, sabios,
recordad al Buda por tal prodigio.

Tras seguir a este maestro, volverse un renunciante,
y estudiar las palabras del Conquistador no demasiado mal,
53 este monje que se esfuerza en las prácticas yóguicas
se inclina de esta suerte ante tan grande rishi.

Conocí la doctrina del Maestro sin par
54 gracias a la amabilidad de mi gurú; por eso
dedico también esta virtud como causa para que
cada ser sea guiado por santos mentores espirituales.

ཕན་མཛད་དེ་ཡི་བསྟན་པའང་སྲིད་པའི་མཐར།།
༥༥ ངན་རྟོག་རླུང་གིས་རྣམ་པར་མི་གཡོ་ཞིང་།།
བསྟན་པའི་ངང་ཚུལ་ཤེས་ནས་སྟོན་པ་ལ།།
ཡིད་ཆེས་རྙེད་པས་རྟག་ཏུ་གང་བར་ཤོག།

བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་དེ་ཉིད་གསལ་མཛད་པ།།
༥༦ ཐུབ་པའི་ལུགས་བཟང་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ།།
ལུས་དང་སྲོག་ཀྱང་བཏང་ནས་འཛིན་པ་ལ།།
སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་ལྷོད་པར་མ་གྱུར་ཅིག།

འདྲེན་པ་མཆོག་དེས་དཀའ་བ་དཔག་མེད་ཀྱིས།།
༥༧ ནན་ཏན་སྙིང་པོར་མཛད་ནས་བསྒྲུབས་པ་འདི།།
ཐབས་གང་ཞིག་གིས་འཕེལ་བར་འགྱུར་སྙམ་པའི།།
རྣམ་པར་དཔྱོད་པས་ཉིན་མཚན་འདའ་བར་ཤོག།

Que, además, el viento de los malos pensamientos nunca
agite la doctrina de este benefactor hasta el fin de la
55 existencia.
Que siempre abunden quienes, tras haber comprendido
la esencia de sus enseñanzas, hallen fe en el maestro.

Que nunca flaquee ni por un instante al sostener,
56 en todos mis nacimientos, aun a costa de mi cuerpo
y mi vida, el excelente sistema del Poderoso,
que clarifica la eseidad del surgimiento dependiente.

Que pueda pasar día y noche analizando esta idea:
57 «¿cómo podría realzar esta enseñanza que
el supremo Guía logró culminar pasando
infinitos apuros, con meticulosa profundidad?»

༥༨ ལྷག་བསམ་དག་པས་ཚུལ་དེར་བརྩོན་པ་ན།།
ཚངས་དང་དབང་པོ་འཇིག་རྟེན་སྐྱོང་བ་དང་།།
ལེགས་ལྡན་ནག་པོ་ལ་སོགས་སྲུང་མས་ཀྱང་།།
གཡེལ་བ་མེད་པར་རྟག་ཏུ་གྲོགས་བྱེད་ཤོག། །།

ཅེས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མ་འདྲིས་པའི་མཛའ་བཤེས་ཆེན་པོ་སྟོན་པ་བླ་ན་མེད་པ་ལ་ཟབ་མོ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གསུངས་པའི་སྒོ་ནས་བསྟོད་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྙིང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་མང་དུ་ཐོས་པའི་དགེ་སློང་བློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་གངས་ཅན་ཁྲོད་ཀྱི་གངས་རིའི་དབང་པོ་འོ་དེ་གུང་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་ཞོལ་དབེན་གནས་ལྷ་སྡིངས་མིང་གཞན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་བའི་ཡི་གེ་པ་ནི་ནམ་མཁའ་དཔལ་ལོ།། །།

58 Que Brahma, Indra, los guardianes del mundo,
y los protectores como Mahakala asistan
siempre sin descuidos a quienes se apliquen
con intención pura a este sistema.

Aquí concluye la Alabanza al Surgimiento Dependiente compuesta por Lama Tsongkhapa.

Este himno titulado *Esencia de las realizaciones bien expresadas*, que elogia al Buda Victorioso, al insuperable Maestro —gran amigo del mundo entero, incluso de los desconocidos— por enseñar el profundo surgimiento dependiente, fue compuesto por el erudito monje *Lobsang Dakpa Pel*. Fue escrito en el retiro de *Lhading* en *Lhashol*, en la imponente montaña nevada de *Ode Cunguiel*, también conocida como *Ganden Nampar Guialwe Ling*. El escribano fue *Namkha Pel*.

© Traducción al castellano, Marta Saro (Tenzin Dolkar), Dharamsala, 2017. Última revisión en mayo de 2022.

Grupo de Facebook: Dharma En Castellano